

ДЗЕНЬ У РОДНЫХ МЯСЦІНАХ

Спачатку — кароценькая перадгісторыя.

У канцы лістапада 1959 года газеты прысвяцілі цэлыя старонкі юбілею народнага пісьменніка. Быў там і мой верш «Міхасю Лынькову». Перадрукоўваць яго цяпер неяк няёмка, і ўсё ж, як кажуць, з песні слова не выкінеш, тым больш, што ў ім — няхай і наўнае і слаба выказанае, але ўсё ж — сведчанне любові і павагі да слаўтага земляка.

Я жыў тады каля маленькай вёскі, дзе ўпершыню убачылі Вы свет і дзе дагэтуль сосны і бярозкі шумяць натхнёна, быццам адгалоскі гадоў, сярод якіх — Ваш даўні след. А я і сёння ўспамінаю часта:

стаяла школа ў Крынках ля крыніц. Я уваходжу ў клас — і, быццам шчасце, трымаю кнігу — свет вялікі насцеж: там Ваша слова з зор і навалніц. І раптам хлопчык прама са старонак сыходзіць ціха — вочы — васількі. А клас глядзіць скрозь дымныя заслоны ваенных дзён. І Толя Папялёнак ужо спіскае гнеўна кулакі. За вокнамі наўкол палі ляжалі, звісала нізка воблака крыло, а літгурткоўцы Вам пісьмо пісалі, хоць асаблівых слоў і не шукалі — само натхненне іх тады знайшло. Бо мы жылі каля зарнічкі-вёскі, дзе ўпершыню убачылі Вы свет і дзе дагэтуль сосны і бярозкі шумяць натхнёна, быццам адгалоскі гадоў, сярод якіх — Ваш яркі след.

Нехта паслаў Міхасю Ціханавічу газету, і можа тады ён упершыню сустрэў імя незнаёмага аўтара, а можа і запомніў. Ва ўсялякім разе, калі праз нейкі час мяне прымалі ў Саюз пісьменнікаў, Лынькоў падышоў, павіншаваў і сказаў некалькі дарагіх для мяне слоў, якія ніколі не забуду.

Прыкладна тады ж яго запрасілі прыехаць у родныя мясціны на Лёзненшчыну, дзе даўно ён не быў.

Вучні і настаўнікі Крынкаўскай школы, у якой я раней працаваў, чакалі дарагога гасця і пра дзень яго прыезду паведамілі мне. Разам з кінааператарам Віцебскай тэлестудыі я прыехаў у Крынкі. І так ужо атрымалася, што на працягу многіх гадзін мы былі побач з Міхасём Ціханавічам.

А потым не аднойчы даводзілася мне праглядаць кінакадры, знятыя тады, і здаецца, я ведаю іх ужо напамінь і нават па іх магу ўзнавіць той светлы майскі дзень 1961 года.

Пракручваецца перад вачыма старая кінаплёнка.

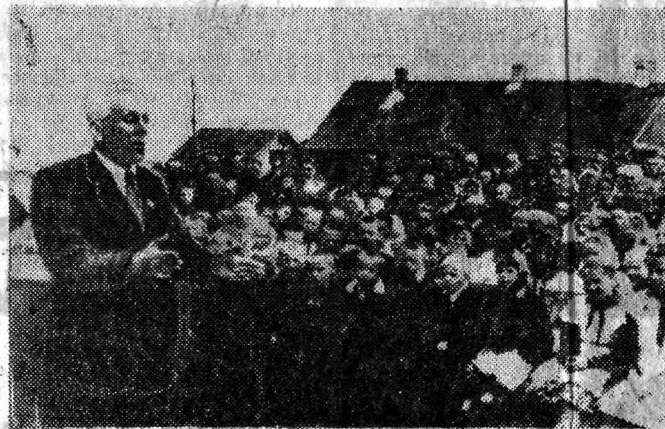
Паабяпал дарогі, пад бярозамі, стаяць рабочыя саўгаса «Крынкі», вучні і настаўнікі мясцовай школы. Яны сустракаюць любімага пісьменніка.

Лёгка заўважыць — аператар, дзякуй яму, здымаў буйныя планы — тое хваляванне, з якім Міхась Ціханавіч выйшаў з машыны, апынуўшыся сярод землякоў у родных мясцінах.

Яго акружылі і павялі да канторы саўгаса. Па дарозе расказвалі — і пісьменнік з цікавасцю сам распытваў пра гісторыю гаспадаркі, знаёміліся з перадавікамі, не прамінулі падкрэсліць, што яшчэ да вайны саўгас быў узнагароджан ордэнам.

Амаль за кожным кадрам старых кіназдымкаў паўстаюць перада мной жывыя карціны.

Невялічкі пакой — школа тады размяшчалася ў некалькіх драўляных будынках — і сярод вучняў, ласкава ўсміхаючыся, сядзіць Міхась Ціханавіч.

Тут яшчэ зусім нядаўна я быў класным кіраўніком, адсюль рабатыя напісалі пільмо-запрашэнне. І вось ён, дарагі госць, побач са сваімі юнымі чытачамі, якія ганарыцца выдатным земляком, добра ведаюць яго творы і бясконца распытваюць пра герояў і іх прататыпы.

Гутарка шчырая, сардэчная. У класе. У настаўніцкай. Сярод школьнага двара.

Да Міхася Ціханавіча падыходзіць невысокi мужчына з кійком. Высветляецца, што гэта равеснік і зяёмы пісьменніка з вёскі Зазыбы, у якой Лынькоў нарадзіўся.

І яны ідуць побач, мінаючы новыя будынкi саўгаса, выходзяць на невялікую плошчу перад клубам, дзе звычайна адбываюцца саўгасныя ўрачыстасці.

А пакуль яны ідуць і размаўляюць ля школы рыхтуюцца да свята вучні.

З горнамі, з барабанам, з песняй падыходзіць калона да плошчы, дзе пачынаецца сустрэча з земляком.

Трымаецца Міхась Ціханавіч проста, але можна заўважыць, што ён усхваляваны нечаканай урачыстасцю, якую наладзілі яму тут.

Зноў буйны аператарскі план: добры, асветлены лёгкай усмешкай, твар пісьменніка.

Цудам захаваныя кінакадры! І на іх — то вясёлы, то задумлівы, быццам стаіць ён побач — Лынькоў.

Вось Міхась Ціханавіч устае, падыходзіць да імправізаванай трыбуны.

І над плошчай чуецца яго нягучны хрыплаваты голас.

На жаль, выступленне не запісвалася. Але памятаю, што гаварыў ён пра светлы лёс, які выпаў на долю хлопчыка з вёскі Зазыбы, што тут, побач з Крынкамі — лёс савецкага пісьменніка.

А яшчэ гаварыў пра свой раман-эпапею «Векапомныя дні», пра падзеі, што адбываліся на Віцебшчыне ў палымныя гады вайны, а цяпер гэішлі на старонкі твора казаў пра тых, хто быў і разам яго герояў.

Слухалі пісьменніка, ма ж, з вялікай увагай. І гэта таксама пацвярджаюць кіназдымкі: зацікаўленыя твары школьнікаў і людзей старэйшага пакалення.

Міхасю Ціханавічу павязалі чырвоны гальштук — ён стаў ганаровым піянерам дружны Крынкаўскай школы.

Яшчэ доўга прама тут, на вуліцы, гутарыў з землякамі, расказаў сам, распытваў аб жыцці, працы, вучобе, многім чытачам падпісаў кнігі.

І верыцца, што менавіта такі прыгожы, узнёслы і адначасова вельмі зямны, сівагаловы, у чырвоным гальштуку — застаўся ён ў памяці ўсіх сведак таго дня.

І ў маёй — таксама.

Давід СІМАНОВІЧ.